

การสร้างการเจรจาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกระบวนการอนุรักษ์ย่านตลาดเก่าสามชุก

Dialogue and Process in the Old Market District Conservation at Samchuk

ดร. สักรินทร์ แซ่กู่ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ พิพิธภัณฑ์และอนุสรณ์คดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ดร. นัฐวุฒิ อัครวิทย์กุล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

มนตรีวิ จิระวัฒน์วิ สถาปนิกอิสระ

บทคัดย่อ :

พื้นที่ตลาดสามชุกเป็นสถานที่ทางการค้าเก่าแก่ที่สะท้อนให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการรูปแบบทางสถาปัตยกรรมและความเป็นเมืองของภาคกลางของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี ในพื้นที่ตลาดสามชุกมีระบบการครอบครองที่ดินแบ่งได้เป็นสองระบบคือระบบที่ดินที่ในกรรมสิทธิ์ของกรมธนารักษ์และระบบการครอบครองที่ดินส่วนบุคคลซึ่งจำนวนอาคาร 152 คูหาเป็นอาคารที่ปลูกสร้างบนที่ดินของกรมธนารักษ์ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับความมั่นคงเนื่องจากการทำสัญญาในการเช่าเป็นรูปแบบของสัญญาในช่วงเวลาสั้นๆ ดังนั้นความมั่นคงในที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนดังกล่าวจึงเป็นมูลเหตุที่นำมาซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ การวางแผนอนุรักษ์ชุมชนร่วมกันจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางความคิดระหว่างผู้คนที่หลากหลายอันจะนำมาซึ่งแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์ในประเด็นทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนทิศทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการครอบครองสิทธิ์ที่ดินในระยะยาว

เนื้อหาในบทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักอยู่ 4 ประการคือ [1] การนำเสนอการทบทวนกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่ [2] การใช้การวิจัยเพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิด [3] นำเสนอผลของการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และ [4] นำเสนอข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้กับพื้นที่อื่นๆได้ ซึ่งในบทความฉบับนี้ยังได้ชี้ให้เห็นถึงการใช้กระบวนการศึกษาวิจัยในการคลี่คลายประเด็นของความขัดแย้งทางความคิดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ และชุมชนในพื้นที่ศึกษา

Abstract:

Samchuk old market district typically expresses how the old commercial area was settled and evolved. It represented the specific architectural and urban character where exists in many cities all over the central region of Thailand. Eighty-fives wooden row-houses around the market, rent from Treasury Department, are insecure for the land tenure since they have been provided the short term lease. This situation brought community together to come across the dialogue of rent duration. The conservation plan, therefore, emerges as a strategy for longer term. The article aims to present the conservation process took place here. Three primary issues discussed here are; (1) conservation plan of physical characteristic including architecture and infrastructure, (2) dialogue among stakeholders for consensus building in topic of land secure and architecture guidelines, and (3) creating the tentative workable mechanism regarding resources and limitation at hand. The learning lessons could, somehow, shed further light as another experience in urban and architectural conservation and could be contributed to conservation paradigm and theory.